

IN MEMORIAM JUDR. FRANTIŠKA JEDLIČKY

„Vzpomínky“ – tak se jmenuje autobiografický silnější sešit v úvodu s verši Petra Bezruče z jeho Slezských písní *„Sladkými zory hleděla na nás Hrabyňská Panna, a před ní kázal pan farář Böhm...“*

Poté je na stránce nalepena silueta Hrabyňské Panny Marie a postava kněze pana faráře Böhma ukazujícího k Hrabyňce. Autor píše: *„...Sedím v Teplicích u Hranic a listuji v desátém vydání Bezručových Slezských písní. Duší táhnou vzpomínky na nezapomenutelné tři dny, které jsem strávil pod doškovou střechou staré hrabyňské fary s dp. radou Böhmem. Přes 40 let se vracím se opět a opět, klidu nedopřejí, snad dají pokoj, až je přibiju na papír...“*

Zesnulý byl tenkrát jako bohoslovec druhého ročníku doma na prázdninách a při návštěvě svého spolužáka na opavském gymnáziu Frunka ve Smolkově, který byl na filozofii v Praze, setkal se s panem farářem Böhmem, který spustil: *„Ty darebáku darebácký, co tu chceš, přišels faráře vyžítat. Tak sedni a pamatuj se pro celý život: Host do domu, Pán Bůh do domu.“*

A pak už jen přátelská a otcovská slova hostitelova, jako kdyby byl jeho kaplanem. Vyprávěl mu všelijaké příběhy o duchovní správě ve Hrabyňce.

Potom po třech dnech, když už jsem se déle opravdu nemohl zdržet a argumentoval jsem:

„Mamička bude mít strach, co se semnou stalo...“ „Jak tvoje mamička ví, že jsi šel do Hrabyňce, to je jistá. Že se u Panny Marie Hrabyňské neztratíš...“ Pan farář, kdo ho znal, užíval vůbec svých vlastních triviálních výrazů. Nikdo se pak vůbec nepohoršoval. Měli ho opravdu rádi. Se všemi těžkostmi chodili k němu, dobře poradil a co měl, to rozdával.

Naposledy se zesnulý setkal s panem farářem Böhmem, když byl ve 4. ročníku semináře. Při návratu do Olomouce ve Studénce ve vlaku, když byl volán kvůli ponechání v Hrabyni jako duchovní, když měl být odvolán.

A pak už se více neviděli. Pan farář Böhm zemřel v roce 1909 v Hrabyni, kde byl 46 let farářem.

Z DĚTSTVÍ A MLÁDÍ

„*Kateřino, ten tvůj Francek budě panáčkem,*“ prorokovala tětka Zefa mojí mamičce. Tatíček moc chuti neměli, když jsem chtěl jít na studie, ale, myslím, že mamička zatlačili. Pan řídící Sommer přes prázdniny nás připravil z počtů a mluvnice. Hůře bylo s českým pravopisem.

Tak začátkem školního roku ještě za sena vyjely z Tisku do Opavy vozy s kandidáty, kufry, slamníky, lůžky s peřinami a rodiči. Dopoledne byly písemky z počtů a diktát z češtiny. „*Jedlička,*“ praví prof. Svoboda, „*rozbor slovný i větný velmi dobrý, ale ten diktát...No, přijmeme na zkoušku.*“

Boj s českým pravopisem pokračoval až do kvarty. Přišla první konference. Jedlička byl napomínán z latiny, kárán z češtiny, takže slatinský paterek Nezdařilík – starší pán – probíral o prázdninách se mnou látku z řečtiny.

V primě jsme měli prof. Karáska. Štípl mne do brady se slovy: „*Ty kluku mizerná, ty se učíš, ale ten pravopis. Ty máš polské ucho – přízvuk a čárku na druhé od konce...*“ Tak se se slatinským knězem domluvili na domácím učiteli pro mne. Byl jím kvintán Karel Engliš, rodák z Hrabyně, pozdější rektor Magnificus Karlovy univerzity v Praze, univerzitní profesor a ministr financí. Zemřel 13. 6. 1961 v Hrabyni. A tak jsem měl od kvarty vyznamenání, právě zásluhou Dr. Engliše.

„*Frančiš z Čísku*“ mne již doprovázelo po celém gymnáziu v Olomouci a i v duchovní správě. Frančiš chce na medicínu. V sextě bylo nutné hlásit, kdo

chtěl studovat na lékárníka a lékařství na státní stipendium. V duchu jsem si přál studovat medicínu. Snad to bylo dědičné zatížení po mamičce.

Brávala mě už jako kluka s sebou k nemocným a upozorňovala na léčivou moc různých rostlin. K studiu však nedošlo kvůli tělesné slabosti. Tak znělo lékařské vysvětlení a bylo po medicíně.

Psal se rok 1901, konec října – osudný kritický čtvrtek pro největší českou obec ve Slezsku Kateřinky a pro české gymnázium. V ten den se uskutečnily obecní volby v Kateřinkách snad již popáté. Češi měli v třetím sboru většinu. Němci podávali po každé volbě rekurz, kterému německá vláda ochotně vyhověla, až se česká většina scvrkla na jeden hlas.

Opavský týdeník vycházející dvakrát týdně bil na poplach. Vyzýval všechny české voliče, aby konali svou národní povinnost. Bylo vydáno heslo: Všichni do jednoho k volbám. My studenti jsme demonstrovali proti falšování voleb Němci. Zemská školní vláda žádala prošetření demonstrace a přísné potrestání nás – zločinců. A že české gymnázium musí z Opavy zmizet.

Náš profesorský sbor stál za námi. Naše třída septima to odnesla 3 z mravů a ztrátou osvobození od školného a jeden z nás byl propuštěn z gymnázia a vyloučením ze všech středních slezských škol. České gymnázium však nadále zůstalo v Opavě na interpelaci poslance Rozkošného.

OKTÁVA – MATURITA

Bylo nás 19 maturantů, 11 z fyziky bylo osvobozeno od maturitní zkoušky. Písemky dopadly celkem dobře. Současně se mnou dělala odbornou zkoušku pro třetí odbor má sestra S. M. Agilberta z kongregace Dcer Božské Lásky.

Ústní maturitní zkoušky byly stanoveny na pondělí 10. července. Bydlil jsem tenkrát v Kateřinkách na Pilšské silnici proti kateřinskému cukrovaru. Přišla však nenadálá povodeň v pátek nahlášená celému povodí Opavice, když

v okolí Pradědu v Jeseníkách obrovská bouře s průtrží mračen protrhla hráze několika rybníků a spousty vod valily se nezadržitelně na Opavu.

Nebylo pamětníka, že by kdy Opavice způsobila tolik škod a nahnala tolik hrůzy obyvatelům. Kolem čtvrté hodiny voda vystoupila z břehů a zalila po obou březích široké údolí. Stoupala tak prudce, že nám ve stavení každých pět minut zatopila jeden schod ze dvorka do přízemí tlačíc se zezadu od zahrad dovnitř.

Železný most, spojující Kateřinky s Opavou byl stržen. Voda stále stoupala, kolem dokola bylo slyšet volání o pomoc z vikýřů střech. Na jídlo by i byla chuť, ale nebylo do čeho kousnout. Suchý chléb a černá káva – to byl náš jídelní lístek po tři dny. Pomáhali hasiči i vojáci. Jezdilo se na člunech.

K maturitě jsem se dostal ve středu odpoledne a jak dopadla? Přes půl hodiny trvala porada – čekali jsme na chodbě – to se profesor Novák bil za mě, že zápis nepodepíše. Já, jeden z nejlepších němčinářů – konec zápasu: Z němčiny: dostatečný. A bylo po maturitním vyznamenání.

A já musel 15 let jako kněz působit na Němcích a německých školách a i v Hanáckém Jeruzalémě – Prostějově – jsem fungoval já „*Der deutsche Pater*“. Snad jsem ležel inspektorovi v žaludku od sexty. Teprve po první světové válce jsem měl možnost poděkovat prof. Novákovi za jeho neohrožené zastání. To už patřilo v Opavě na denním pořádku, že někdo z nás Čechů byl do krve zbit za české slovo, ale měly ty národnostní boje dobrou stránku – udělaly z nás uvědomělé Čechy.

KAM PO MATURITĚ?

Píše se rok 1903. Šest abiturientů bohosloví: Fürst, Géla, Grygar, Lubojacký, Píro, Hlaváč a Jedlička. Hlaváč byl pro plicní chorobu o rok později vysvěcen na kněze. Zemřela jako děkan v Těškovících. Lubojacký a Píro ze semináře odešli.

DO SEMINÁŘE 1903 -1907

Musím otevřeně přiznat, že víra v Boha a vše, co s ní souvisí, byla u mne jako u většiny spolužáků silně podlomena. Machar, Masaryk, drtina, Nietzsche – to byla naše četba. Oni moc Bohu nakloněni nebyli.

Do olomouckého semináře nás v roce 1903 nastoupilo asi 72 abiturientů. Mnozí, jako já, tam byli na zkoušku. Před zahájením přednášek na fakultě probíhaly exercicie – duchovní cvičení – tři dny rozjímání a ticha, mlčení, až jsem se z toho roznemohl. Ba byl jsem rozhodnut, že odejdu domů. Konečně po důkladné „čistce“, ve sv. zpovědi, společným přijímáním a slavným te Deum nějak nálada stoupla a já odjezd odložil.

Pak nastalo seznamování se. Při takovém množství mladých lidí, smutno nebylo. Začaly přednášky. Starý zákon a orientální jazyky – hebrejštinu a arabštinu – přednášel prof. Dr. Alois Musil, tehdy už učenec světového jména. Tak poutavě dovedl vyprávět a kácel naše domnělá dogmata jako pohanské modly. Někdy se rozpovídal o svých cestách a dobrodružství v Arábii, ale obyčejně, když jsme všichni napjatě očekávali, jak dobrodružství dopadne, skončil se slovy: „*Ostatně, pánové, to sem nepatří.*“ Byl šejkem dvou arabských kmenů. Naposledy jsem se s ním setkal ve Vídni u Milosrdných bratří, kde jsem mu – vousatému Arabovi – ministroval.

SVĚCENÍ KNĚŽSTVA

Kněžské svěcení se udělovalo v Olomouci ve svátek sv. slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje. V roce 1903 nastoupilo do semináře 74 uchazečů a v roce 1907 nás bylo vysvěceno 49 bohoslovců. Světitelem byl kardinál Dr. Bauer.

Po svěcení proběhla audience a rozloučení se seminářem. Hned v neděli po svěcení měl primici můj spolužák Jan Fürst, syn ředitele čs. gymnázia

v Opavě. Primici měl v Opavě u sv. Jiří. Asistoval jsem mu a falší neděli oplatil mně funkci on ve Slatině.

Vzpomínku mám smutnou. Předně celou sobotu lilo jako z konve a ještě v neděli dopoledne museli naši z Tísku přes mrtvou cestu, přes Nový Svět, jinak by se nedostali přes rozvodněný potok pod Slatinou. A druhá příčina, že mamička ležela těžce nemocná doma.

Primičním kazatelem byl P. Arnošt Omasta, bývalý slatinský kaplan. Asistovali P. Fürst a P. Stanovský, který rok předtím měl také ve Slatině primici a byl mimo jiné ředitel pražského semináře a za atentátu na Heydricha byl odsouzen k trestu smrti, že prý znal a věděl o vrazích a jen na přímluvu arcibiskupa Otty – svého bývalého žáka – mu byl trest smrti prominut. Po obědě na faře p. farář Jaromír Küttel, nás nechal v kočáře odvézti domů.

KAM NA PRVNÍ ŠTACI?

Domníval jsem se, že přijdu na českou faru, ale jaké bylo rozčarování – dekret zněl kooperátor v Kunvaldě. Tedy přece štace německá jako pro všechny spolužáky opavského gymnázia. Dědinou protéká řeka Jičínka, na pravém břehu vedle školy se nachází jednopatrová fara, naproti přes most kostel Povýšení sv. Kříže.

Pan farář mě velice laskavě přijal a žili jsme spolu jako bratři. Byl jsem zde spokojen. Jen jsem si častěji zasteskl po domově. Českého slova jsem neslyšel. První Štědrý večer jsem proplakal v kaplance.

Srdce farníků jsem si získal znalostí němčiny a mimo jiné, že jsem rozuměl hospodářství a zde byl lid zemědělský. Na patronátě byly tři fary: Kunvald, Suchdol (obě německé) a Spálov (česká fara). Patronem byl pán von Bauer. Mezi německými a českými kněžími byla dobrá shoda.

Další dekret byl na farnost Šenov u Nového Jičína. Kostel byl na hranici Šenov – Kunvald, kdysi to byla jedna farnost. Kostel je zasvěcený sv. Martinovi. Působil zde pan farář Beck, rodák z Vítkova, starší nervózní pán.

V Šenově jsem se naučilo včelařit. V Tísku jsem měl včelín pro 30 včelstev a o prázdninách jsem ve včelíně i spával. Dostal jsem darem červenku – s červenou náprsenkou a nejhlubším ptačím okem. Když jsem se ráno vracel z kostela, po schodech jsem už slyšel, jak v kleci hartusí – to se dovolávala snídaně. Přes den volně poletávala po světnici a s radostí sedávala na hlavě, na ruku nebo na rameno.

Se Šenovem byla i nadále spolupráce. Vypomáhali jsme v době velikonoční v polepšovně v Novém Jičíně P. Sobkovi. V druhém roce působení v Šenově jsem získal zprávu o novém působišti do Prostějova v roce 1912. Říkalo se mu Hanácký Jeruzalém. Byla zde německá škola s českými dětmi a pár židovských děvčat. Dekret zněl na obecnou a měšťanku dívčí a obecnou chlapeckou. Prostějov byl uměle germanizován. Hlavní německou oporu tvořili židovští fabrikanti v oděvní konfekci.

Farářem v Prostějově byl Dostál – Lutinov. Mne moc v lásce neměl, protože jsem nebyl asi činný v žádném spolku, ani v Orlu, ani v politické straně. Byli zde tři kaplani: P. Gregor, P. Smékal a P. Böhm. Jako katecheta jsem bydlel u městského parku v Havlíčkově ul. v 1. Poschodí.

Kromě oděvní konfekce bylo několik set dělníků zaměstnáno v továrnách na hospodářské stroje Wichterle a Kovářík. Zde jsem poznal, jak se plýtvalo ve školách Božím darem, až srdce bolelo. A již za války ta neúcta k Božímu daru se vymstila.

V roce 1915 – uprostřed žírné Hané nastal hlad. Poloshnilé brambory, plesnivá kukuřice. Hladová demonstrace v roce 1916 před okresním hejtmanstvím.

Vojsko potlačilo demonstraci a na místě zůstalo přes 30 lidí – i několik kluků bylo postřeleno. Po válce pak ruští legionáři odstřelili mezi Drahotušemi a Lipníkem nadporučíka, který dal tehdy povel ke střelbě.

Já jsem mezitím z Hané utekl do Oder na obecnou a měšťanskou chlapeckou školu a dívčí měšťanku. Zásobování bylo rok od roku horší. Vývařovna byla pro školní mládež v Dělnickém domě. *Omnia vincit amor – Vše přemáhá láska k potřebným*, bylo mým heslem i zde.

Jediná česká rodina v Odrách byla rodina Nepustilova a u nich jsem býval téměř denním hostem, byla to rodina z Choliny.

Originální postavou v Odrách byl ředitel měšťanských škol Neisser, rodák z Nového Jičína, působil ve Vídni, který mi řekl: „*My Němci, pamatujte si, my si vážíme každého, kdo se hlásí ke své národnosti...*“ Jeho slov jsem použil později při volbách o volební schůzi v Bohumíně.

POLNÍ KURÁT

V roce 1917 jsem byl povolán jako polní kurát k vojsku. Napřed do Olomouce (jezuitská kasárna), pak na polní superiorát do Krakova – přednosta Msgre. Honig, pozdější vojenský biskup. V kanceláři byl kolega P. Zdrálek, rodák z Hrabyně. Po válce se přihlásil do české armády. Byl to nadaný hoch, ovládal, tuším, 5 řečí, ale nakonec tragicky skončil – sebevražda zastřelením.

Krakovský městský úřad mně přidělil byt v hotelu Dresdenských na hlavním rynku. Zde mne potkala příhoda s množstvím štěnic. Když už to nebylo k vydržení, dostal jsem se nakonec do kláštera Dcer Božské Lásky, kde představená S. M. Ludovica se pamatovala na mou sestru a nabídla mi pobyt u nich v klášteře. Měly německou školu obecnou a měšťanskou hlavně pro děti důstojníků a úředníků.

Na polním superioritu jsme vyřizovali návratky – zapisovali padlé a zemřelé vojíny do matrik. Po čas nemoci nebo dovolené některého kuráta byli jsme posíláni na zastoupení. Mši sv. jsem sloužil ve všední dny buď v klášteře, nebo ve filiálce, kde měly sestry hospodářství. Měli nás Poláci rádi.

Asi v srpnu 1917 došel narychlo telegram, abych okamžitě odcestoval „zum mobilen Spital Götz“ – Gorice – na jižní frontu. Superiorát hlásí, že ležím v horečce na zápal plic ve Woli Justowské. Můj zástupce se dostal s rezervním špitálem do italského zajetí. Vrátil se domů asi až v květnu 1919.

MONTE LUPI

Vyživovací situace se stávala každým dnem horší. Ve věznici pro těžké zločince na Monte Lupi se trestanci vzbouřili kvůli hladu. Nějak se dostali ke zbraním. Několik dozorců bylo zraněno, tuším, byl i nějaký mrtvý. Muselo narukovat vojsko se strojními puškami a ze tří stran budovu odstřelovali. Poprvé v životě jsem ležel za strojní puškou.

Východní fronta je v pohybu. Jižní fronta se zhroutila. V Rusku nastala revoluce, s Ruskem byl uzavřen mír v Brestu Litevském. Rakousko se rozpadlo. Na našem území vznikla republika. Šťastně jsme nakonec dojeli do osvobozené vlasti.

Měsíc byla na škole dovolená. Kolkovali jsme rakouské bankovky a připravovali volby do Národního shromáždění. Popřevratové dny jsem prožíval v Odrách.

Po 15i letém působení v německých farnostech jsem zatoužil dostat se mezi své. Na moravském Hlučínsku připojeném k Československé republice se otevřely české školy. Volalo se po českých kněžích. Ministerstvem školství jsem byl na dva roky přidělen jako katecheta školy ve Velkých a Malých Hořticích a v Chlebičově.

Kostel hoštický je zasvěcen sv. Janu Křtiteli. Farář Florián Dedek nesměl pro národní nespolehlivost na školách vyučovat. Choval se ke mně kamarádsky. Přes všechny útlak a zesměšňování ze strany Němců a odrodilců se vědomí moravské šířilo a upevňovalo.

Tatíček Stojan osobně poznal hlučínské poměry - biřmoval na Hlučínku a v Kravařích a po posvátném úkonu u oltáře nás vyzval, abychom na poděkování zazpívali Bože, chválíme Tebe. My kněží u oltáře začali česky, ale kostel nás překřičel německy. Prosil jsem o přeložení kvůli takovým poměrům - zfanatizovaní moravci - ale měl jsem závazek, že podléhám ministerstvu školství a že zde budu dva roky.

Poslední biřmování bylo v Oldřišově. Při obědě pan arcibiskup mezi řečí pronesl: *„Můj nebožtík tatíček říkával: Senku, pojd' dom, tedy jsou neupřímní ledi. Já jsem sem přišel proti vaší vůli. Vy jste mne sem nechtěli, nechtěl jsem věřit zprávám o zdejších poměrech. Přesvědčil jsem se, že jsou horší, než mi bylo líčeno - demonstrace při udílení svátostí...*

Dr. Antonín Stojan, arcibiskup v Olomuci, mi udělil 6. 1. 1923 veřejnou pochvalu a uznání.

EXERCIČNÍ DŮM V HLUČÍNĚ

Rektor redemptoristů mě prosil, zda by na Hlučínku nemohli získat příhodnou budovu pro zřízení exercičního domu. Slíbil jsem, že se přeptám a dopadlo to tak, že skutečně došlo k odprodeji vhodného domu.

Došlo ke zřízení domu, který vykonal mnoho dobrého u sta kněží a tisíce laiků. O přijetí do kongregace požádal také profesor náboženství na Hlučínku P. Schikora, horlivý misionář a redaktor náboženských brožurek, posledně pobytem v Neplachovicích - Štěplovec a zemřel 27. 8. 1962 ve Štěplovci. Je

pohřben v Neplachovicích. Z Hlučína se redemptoristé přestěhovali do Frýdku, pod poutním kostelem měli dvě budovy.

V září 1923 jsem byl poslán jako katecheta na českou měšťanskou školu do Bohumína a do Karviné. Měšťanka v Bohumíně měla přes 900 žáků a k tomu tři třídy reálného gymnázia.

Po deset let jsem měl týdně 33 hodin vyučování. Pomáhal jsem i zde studentům a hájil jejich práva a měl jsem u nich nebývalou důvěru.

V roce 1928 jsem byl promován na Karlově univerzitě doktorem práv a nastěhoval se do vlastní vilky v Bohumíně – městě.

Poté jsem byl 5 let farářem v Rychvaldu a jako člen zemského zastupitelstva jsem Rychvaldu vymohl povýšení na městys. Jezdil jsem do škol autem Praga – baby „Bábinkou“.

1.8.1945 jsem převzal faru v Českém Těšíně. Poláci moc mým příchodem nadšení nebyli, neboť bylo o mne známo, že jsem vždy hájil české zájmy v těšínských a národnostních poměrech. V blízké Svibici a Zpupné Lhotě byly české bohoslužby.

Oprava fary i kostela si vyžádala dva a půl miliónu korun. Z toho dal 150.000,- stát jako náhradu válečných škod, 600 000,- Továřstvo Ježíšovo, pak různé dary a ofěry. A ze svého jsem dal 70000,-

V roce 1945 při převzetí fary byla fara v dezolátním stavu – hotová ruina. A když byla dána do pořádku v roce 1953, byl jsem jmenován od 1. 1. 1953 k P. Marii Frýdecké na odpočinek...

...Zde končí vzpomínkový sešit JUDr. Františka Jedličky...